

KAPUCINSKA GROBNICA U BRNU

Grobnica je samo jedan dio samostana braće kapucina koji ovdje praktički neprekidno žive od 1656. godine. U crkvi služe mise i ispovijedaju, vode razne zajednice vjernika i, naravno, brinu o cijelom kampusu. Svećenici također služe kao bolnički kapelani i pomažu u župama oko Brna.

Kapucini u Češkoj žive na još četiri druga mjesta.

Zašto ovdje imamo mumije?

U podrumu crkve, kamo ćete začas otići, kapucini su pokapali svoju braću i dobročinitelje u godinama 1656.–1784. Ispod svake crkve naći ćete grobnicu. Međutim, ovdje su se tijela mrtvih postupno sušila strujanjem zraka. Dakle, došlo je do prirodne mumifikacije sa kojom se nije računalo. S druge strane, u Češkoj su tijekom 17. stoljeća po istom arhitektonskom obrascu izgrađena 24 kapucinska samostana, uključujući crkvu s podzemnom grobnicom i otvorima za ventilaciju. Međutim, samo su se u Brnu pokopana tijela pretvorila u mumije.

Pod crkvom je počivalo više od 150 kapucina i pedesetak dobročinitelja reda. Međutim, samo ih je četrdesetak preživjelo do danas u obliku mumija.

Tijela mrtvih koja su se raspadala tijekom stoljeća, ponovno su pokopana u zidanu, zapečaćenu kosturnicu pored koje ćete proći.

Grobnička filozofija

Kapucinska grobnica vrlo je specifično mjesto koje zahtijeva komentar. Jedan prostor služi kao grobnica za mrtve, a ujedno i kao prilika za razmišljanje živih. Iako ništa bliže o stvaranju ovog koncepta nije sačuvano, znamo da su kapucini pratili posjetitelje kroz svoju grobnicu još u prvoj polovici 19. stoljeća. A ponekad to rade i danas.

Međutim, filozofija koncepta je očita: To *Memento mori* (Sjeti se smrti), koji u raznim oblicima prožima sve hodnike grobnice, nije primarno namijenjen da nas plaši. Naprotiv, trebalo bi nas suočiti sa stvarnošću našeg života, s načinom na koji se s njime nosimo. Ili na drugi način, riječima jednog klasika: naš život nalikuje na "krhki mjehurić, nestaje, odlazi, umire, samo što smo svijet vidjeli".

Osim toga, grobnica također otvara i zanimljiv pogled u društvo, koje je u 17. i 18. stoljeću okruživalo ondašnje kapucinske zajednice.

Latinski natpis iznad ulaza u kapelu
Tu fui, ego eris znači Ja sam bio ti, ti ćeš biti ja.

KAPELA

1 Kapela je prvotno služila kao tzv. zimski zbor, odnosno kao prostorija za molitvu braće u zimskom razdoblju. Ovdje je bilo toplije nego gore u samostanu. Godine 1872. u kapeli je pokopan Franjo Trenck. Sedamdesetih godina prošlog stoljeća ovdje je iz crkve premješten relikvijar kršćanke Klemencijane. Oltar ispod relikvijara potječe iz sredine 17. stoljeća.

Franjo Trenck (1711.–1749.)

Nedvojbena najpoznatiji "stanovnik" ovdašnje grobnice, ujedno i komplicirana osoba koja je živjela u teškom vremenu punom ratova. Po zanimanju neustrašivi vojnik, zapovjednik strašnih pandura u službi austrijske carice Marije Terezije.

Dok je Trenck bio zatvorenik doživotnog zatvora bio u Špilberku, zatražio je duhovnu pomoć od jednog lokalnog kapucina, svećenika. Kronika samostana dokazuje, da je vrijeme provedeno u zatvoru pomicalo njegovom saviješću, te je od pustolova, ratnika i hedonista postao pokornik, moleći Boga da mu oprostí grijehe. Dio svog bogatstva dao je u dobrotvorne svrhe i želio je biti pokopan u ovdašnjoj grobnici.

U kutiji pokraj Trenckovih posmrtnih ostataka nalazi se njegov palac, ukraden davno umrlom čovjeku i darovan muzeju, ali ponovno vraćen 2017. godine.

Barokni relikvijar

Kršćanka klemencijana živjela je u 4.–5. stoljeću i umrla je sa četrdeset godina. Njezine ostatke, pronađene u rimskim katakombama, 1754. godine poklonio je braći dimnjačarski majstor Jiří Barnabáš Orelli. Tada se vjerovalo da su ljudi iz ovih katakombi među kršćanskim mučenicima. Stoga su se njihovi ostaci štovali kao relikvije svetaca.

FRESKE

2 Ove kopije baroknih fresaka iz 17. stoljeća prikazuju kršćanski pojam smrti. Originali se nalaze u jednoj od kripti Loreta u Pragu.

Trijumf smrti: Trijumfalni kostur napinje samostrel i sprema se pucaati ravno u nas. Mi smo kandidati za smrt.

Kronos je personifikacija vremena. Svojom kosom obara na zemlju simbole ljudskog nastojanja. Napominje, da je i to što radimo prolazno.

Uskrsnuće Lazara: Smrt nema posljednju riječ. Božja ljubav ju je pobijedila i otvorila nam vrata vječnosti. Riječima Isusa Krista:

"Ja sam uskrsnuće i život... I tko god živi i vjeruje u mene, nikada neće umrijeti."

Na slici u vitrini vidite **dječaka** kako puše mjhuriće koji simboliziraju krhkost ljudskog života.

U sredini dvorane izloženi su predmeti pronađeni tijekom rekonstrukcije podova u proljeće 2024. godine. Ispod prozora vidljivi su dijelovi renesansnih portala koje su kapucini koristili kao stepenice prilikom gradnje grobnice.

GRADITELJI DOBROTVORA

3 Ova je prostorija izvorno služila kao pristupni hodnik između crkve i grobnice; ovdje se otvorilo stubište. Otkriveno mjesto u sredini pokazuje ostatke buržoaskih zgrada s prijelaza iz 15. u 16. stoljeće. Otkrivene su prilikom rekonstrukcije podova, cijelom dužinom grobnice.

Također obratite pozornost na male otvore u svodovima. Radi se o ventilaciji. Kada su kapucini htjeli koristiti podrumne prostore bez prozora (ovi desno su moderni), morali su ih nekako provjetravati. Danas je samo jedan funkcionalan. Preostale otvore uzeli su za svoje zajedno sa Jozefinskom reformom iz 1784. godine, koja je zabranila pokapanje u središtima gradova.

Franjo Antonín
Grimm

Obitelj Grimm

Ovu obitelj poznatih graditelja i arhitekata s kapucinskom zajednicom povezivali su ne samo radni i donatorski odnosi, ali posebice prijateljski odnosi. Dva sina Mauricije Grimma i jedan njegov unuk čak su se pridružili kapucinskom redu. Obitelj Grimm vjerojatno je ponovno pokopana u ovim prostorima tek tijekom prve polovice 20. stoljeća.

Mauricije Grimm (1669.–1757.) pomogao je kapucinima u popravcima samostana i grobnicu proširio. Također je radio za red minorita i sudjelovao u značajnijim gradnjama u gradu.

Franjo Antonín Grimm (1710.–1784.) sudjelovao je u popravcima kapucinske crkve i proširenju samostana uličnim krilom. Također je platio i troškove za izradu pet kipova svetaca prije ulaska u crkvu. Bio je priznat i tražen arhitekt.

DOBRINICI IZ REDOVA PLEMIĆA

4 Ovaj dio grobnice je mlađi od onih u koje ćete ući. Sagradio ju je 1726. godine već poznati Mauricije Grimm. Skulptura anđela ukazuje na latinski natpis *Sic transit gloria mundi*, u prijevodu *Tako prolazi svjetska slava*.

Lijevo od anđela nalazi se kamena ploča od 29. travnja 1739. godine, koja upozorava granični kamen koji se nalazi ispod razine grobnice i najavljuje sljedeće: "Crkveno imanje Otaca kapucina neka nitko ne ometa." Točno tako: ispod vas su drugi podrumi. Prilikom rekonstrukcije podova otkriveni su dijelovi njezinih nosivih svodova.

U ovom dijelu kripe pokopani su članovi dviju značajnih plemićkih obitelji koje su dugo podržavale kapucinski red: **Sinzendorfi i Vrbnovi**. Ovdje leže i ostaci dvojice generala: Zinzendorf i Philibert. Prvi je bio i zapovjednik tvrđave Špilberk u Brnu.

Elizabeta Waldorf, rođena
Sinzendorf

BENEFICIJATI IZ RANGA BURGIIJA

5 Ovdje se najbolje vidi koliko su različite visinske razine pojedinih dvorana grobnice. To je ostatak od ranije, renesansne građevine koje smo već spomenuli. Prije nego što su kapucini počeli graditi svoju crkvu, prvo su se morali dogovoriti s vlasnicima triju gradskih kuća koje su tamo tada stajale. U pomoć im je na kraju priskočio bračni par Magnis koji su nedavno kupljene zgrade prepustili redu.

Kapucini su ih većim dijelom porušili i vješto iskoristili ono što su našli. Bio je to prvenstveno podrum koji je služio za postavljanje grobnice. Pretpostavljamo da jednako kao i u prethodnim dvoranama, i ispod ove postoje drugi podrumski prostori. Za povijesne zgrade u središtu Brna karakteristično je da imaju podrume na nekoliko katova.

U kutu s lijeve strane možete vidjeti kosturnicu, koju su sagradili kapucini devedesetih godina prošlog stoljeća. U zatvorenom lijesu pored kosturnice pohranjeni su i posmrtni ostaci umrlih čija su se tijela tijekom vremena raspala.

Medaljon dječaka koji je ovdje pokopan

Obitelj Orelli

Kapucinska kronika spominje Barnabu Orellija († 1757.), dimnjačarskog majstora, kao "značajnog" i "najdarežljivijeg" dobročinitelja reda. Također je pomagao braći u rješavanju praktičnih stvari povezanih uz djelovanje samostana. U grobnici su pokopani i njegova supruga Viktorija, brat Ignacije i šogorica Marija Elizabeta.

BRAĆA KAPUCINI

6 Kapucini su imali vrlo jednostavan način pokapanja, što odražava jednu od karizmatičkih značajki reda: siromaštvo. No, to se ne odnosi samo na vlasništvo, već se odnosi i na mentalnu slobodu od potrebe posjedovanja nekoga ili nečega. I jedno i drugo doprinosi većoj otvorenosti Bogu i drugim ljudima.

Kapucini su mrtvog brata, obučenog u redovničko ruho, stavili u hrastov lijes s dnom koje se povlačilo, a nakon obreda u crkvi odnijeli su ga u grobnicu (po stepenicama pokraj križa). Ovdje su ga položili na голу zemlju, samo s kamenjem ili ciglama ispod glave.

Braća su pokopana bez nadgrobničkih spomenika i svi na isti način. Samo oni koji su živjeli u redu više od 50 godina dobili su malu povlasticu nakon smrti: bili su pokopani s jednostavnim drvenim križem (brat desno). Ipak, kapucini još uvijek vrlo brižno vode knjigu svojih umrlih i svakodnevno se za njih mole. Dakle, oni ipak čine jednu zajednicu.

Kapucini, kao i svi kršćani, doživljavaju smrt kao vrata kroz koja prolaze do Boga. Sveti Franjo Asiški, utemeljitelj reda, čak je smrt nazvao "svojom sestrom".

HVALA

Hvala vam na posjeti i želimo vam da ono dobro i važno nikada ne odgađate.